

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Analýza dobrovolnictví v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko

k projektu

**„Prohloubení kvality a účinnosti plánování sociálních služeb v mikroregionu
Valašskomeziříčsko-Kelečsko“**

Registrační číslo projektu: CZ.03.2.63/0.0/0.0/19_106/0015192

**vypracovaný pro účely projektu podpořeného v rámci Operačního programu
Zaměstnanost.**

Zadavatel:

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko

Zastoupeno Bc. Robertem Stržínkem, předsedou Rady

Sídlo: Náměstí 7/5, Valašské Meziříčí, 757 01

IČO: 70956545

Zpracovatel analýzy:

Ing. Ondřej Neuman

Sídlo: Zašová 858, 756 51

IČO: 73342149

1 Obsah

1	Obsah	2
2	Úvod	4
3	Hypotéza	4
4	Identifikace zadavatele	5
4.1	Formální popis zadavatele	5
4.2	Předmět činnosti zadavatele	6
5	Charakteristika spádové oblasti – základní informace	7
6	Dobrovolnictví.....	8
6.1	Obecný popis dobrovolnictví.....	8
6.2	Legislativní rámec	8
6.3	Základní charakteristika dobrovolnictví	9
6.4	Typy dobrovolnictví	9
6.5	Oblasti dobrovolnictví.....	9
6.6	Přínos dobrovolníkům	10
7	Regionální úroveň dobrovolnictví ve Zlínském kraji	11
7.1	Strategie Zlínského kraje	11
7.2	Dotační podpora dobrovolnictví ve Zlínském kraji.....	11
7.3	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	12
7.4	Celostátní organizace a asociace	12
7.5	ADRA.....	12
7.6	Regionální dobrovolnická centra	13
8	Dobrovolnictví v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko.....	13
8.1	Koncepce sociálních služeb.....	13
8.2	Přehled poskytovatelů sociálních služeb v Mikroregionu VM-K.....	14
8.3	ADRA Valašské Meziříčí	15
8.4	Metodika využitá při výzkumu dobrovolnictví v Mikroregionu VM-K.....	16
8.5	Vymezení lidských zdrojů v SSL	17
8.6	Konkrétní využití dobrovolníků v Mikroregionu VM-K.....	18
8.7	Potenciální využití dobrovolníků v Mikroregionu VM-K.....	22
8.8	Zdroje dobrovolníků v Mikroregionu VM-K.....	23
8.9	Hledání potenciálních dobrovolníků a jejich motivace v Mikroregionu VM-K.....	24

9	Firemní dobrovolnictví v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko.....	25
10	Dobrovolnictví seniorů.....	26
10.1	Aktivní stárnutí.....	26
10.2	Příklady zajímavých projektů pro seniorské dobrovolnictví.....	27
10.3	Webová aplikace	28
11	Neformální dobrovolnictví	29
12	Dobrovolnictví v krizových situacích.....	31
13	Podpora občanské společnosti.	32
14	Moderní trendy v dobrovolnictví.....	33
14.1	Moderní trendy v dobrovolnictví.....	33
14.2	Využití moderních trendů v dobrovolnictví v podmínkách Mikroregionu VM-K... 35	35
15	Vyhodnocení analýzy a doporučení pro rozvoj dobrovolnictví v Mikroregionu VM-K.....	36
15.1	Větší propagace.....	36
15.2	Oceňování dobrovolníků.....	36
15.3	Získávání dobrovolníků	36
15.4	Princip partnerství, dobrá praxe, spontánnost.....	37
15.5	Regionální centra	37
16	Závěr.....	38

2 Úvod

Analýza „Dobrovolnictví v Mikroregionu Valašskomeziříčsko – Kelečsko“ je zpracována pro potřeby zadavatele v rámci realizace projektu s názvem „**Prohloubení kvality a účinnosti plánování sociálních služeb v mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko**“. Je vypracována na základě veřejně dostupných informací a výsledků komunikace a diskuse se všemi partnery, a to nejen v rámci státní správy, ale i se zástupci samospráv a zejména pak se samotnými dobrovolnickými organizacemi a NNO působícími celostátně nebo na území ORP Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm a Vsetín. Jedním ze základních podpůrných dokumentů je též Koncepce a Analýza o stavu dobrovolnictví v ČR a zahraničí pod názvem „Rozvoj dobrovolnictví v ČR“, vypracovaná pro MV ČR společností ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum.

Cílem projektu „Prohloubení kvality a účinnosti plánování sociálních služeb v mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko“ je přenastavit procesy a prohloubit kvalitu střednědobého plánování sociálních služeb (SSL) v mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko, přičemž hlavním cílem je vytvořit pro toto území Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb (SPRSS) pro období 2022-2024, a to v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o soc. službách, ve znění pozdějších předpisů, a částí VII. prováděcí Vyhlášky č. 505/2006 SB. Vytvořený SPRSS bude vycházet z analýzy skutečných potřeb a zdrojů našeho území, bude dostatečně projednán se všemi aktéry klíčových partnerů a podpoří politickou a odbornou shodu a spravedlivější financování SSL v našem mikroregionu. Dokument budou uznávat všechny obce mikroregionu, díky jeho odbornosti a objektivnosti, protože bude založen na síti SSL, která specifikuje skutečně potřebné spektrum SSL, jejich kapacitu, zaměření a vyjde z principů case managementu. Finance budou směřovat do objektivně potřebných SSL zařazených do této sítě. Podpořené SSL budou mezi sebou i s místními úřady dobře spolupracovat, budou otevřené inovacím ve své práci, ochotné se vnitřně přenastavit a co nejlépe reagovat na soc. potřeby v regionu.

3 Hypotéza

Obce Mikroregionu VM-K mají nevyužitý potenciál trvalé dobrovolnické aktivity, aby uměly pružněji reagovat na dílčí potřeby cílových skupin a staly se součástí podpůrné sítě.

Lidé v produktivním věku, senioři i mládež (skauti, sportovci a členové dalších spolků) mohou jako dobrovolníci vypomáhat v domácnostech seniorů, aniž by tím vykonávali odbornou pečovatelskou činnost a konkurovali poskytovatelům registrovaných sociálních služeb.

Mikroregion VM-K předpokládá platnost výše uvedené formulace hypotéz. Vychází především ze současné situace ne příliš uplatňovaného dobrovolnictví v naší společnosti. Cílem této analýzy je tyto hypotézy potvrdit nebo vyvrátit, a zároveň být v oblasti dobrovolnictví dostatečným podkladem pro vytvoření Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb.

4 Identifikace zadavatele

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko

(dále také Mikroregion Valašskomeziříčsko-Kelečsko, nebo Mikroregion VM-K)

Zastoupen: Bc. Robertem Stržínkem, předsedou Rady

Sídlo: Náměstí 7/5, Valašské Meziříčí, 757 01

IČO: 70956545

Datum vzniku: 12.12.2001

4.1 Formální popis zadavatele

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko oficiálně vznikl v roce 2001. Svazek obcí byl zapsán v souladu s § 20i odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v registru zájmových sdružení právnických osob a svazků obcí vedeného u Krajského úřadu Zlínského kraje. Originální zápis do registru byl proveden Okresním úřadem Vsetín dne 12.12.2001, č.j. 601/1-3255/01. Ke dni 5. 11. 2013 došlo k úpravě názvu svazku obcí a ke dni 11. 12. 2013 ke změně v registraci zájmových sdružení právnických osob, která byla provedena Odborem právním a Krajským živnostenským úřadem Krajského úřadu Zlínského kraje, č.j. KUZL 77650/2013. Od roku 2014 po přistoupení obce Krhová a Poličná čítá svazek 18 členských obcí v neměnném složení.

Zadavatele „Analýzy dobrovolnictví v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko“ představují zástupci obcí a měst sdružených v Dobrovolném svazku obcí Mikroregionu Valašskomeziříčsko – Kelečsko. Do projektu „Prohloubení kvality a účinnosti plánování sociálních služeb v mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko“ se zapojilo všech 18 obcí: Branky, Choryně, Jarcová, Kelč, Kladeruby, Krhová, Kunovice, Lešná, Loučka, Oznice, Poličná, Střítež nad Bečvou, Valašské Meziříčí, Velká Lhota a Zašová, Mikulůvka, Podolí a Police.

4.2 Předmět činnosti zadavatele

1. Koordinace postupů při řešení problémů týkajících se:
 - a. hospodářského, sociálního a kulturního života obcí,
 - b. rozvoje samosprávy obcí,
 - c. vztahu k orgánům statní správy a vyšších samosprávných celků.
2. Další společné aktivity k následujícím účelům:
 - d. podpora zemědělského a nezemědělského podnikání, řešení problémů a důsledků nezaměstnanosti, rozvoj a diversifikace nezemědělských prostorů,
 - e. společná péče o památky v mikroregionu,
 - f. využití netradičních zdrojů energie, zejména biomasy,
 - g. podpora rozvoje cestovního ruchu v regionu,
 - h. podpora venkovské turistiky při současném řešení dalších akcí místních programů obnovy (např. obnovy občanské vybavenosti, k péči o veřejná prostranství, zeleň a drobnou architekturu),
 - i. společná řešení sociálních služeb a zdravotní péče,**
 - j. podpora společných řešení směřujících k vyjasnění majetkových poměrů ve vlastnictví nemovitostí v mikroregionu, společná příprava projektů pozemkových úprav,
 - k. podpora řešení dopravní obslužnosti týkající se více obcí,
 - l. spolupráce a výměna know-how mezi partnerskými obcemi ČR a zeměmi EU, zřízení studijního, koordinačního a informačního centra pro podporu řešení společenské problematiky,
 - m. vzájemná pomoc při řešení problematiky životního prostředí, především v oblasti odpadů, znečišťování ovzduší a vodních toků,
 - n. činnosti spojené s přípravou žádosti o dotaci, s administrací a s udržitelností dotačního projektu pro členy svazku obcí, jejich příspěvkové organizace i třetí osoby,
 - o. zajištění činnosti pověřence pro ochranu osobních údajů ve smyslu článků 37-39 Nařízení EU 2016/679 O ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (GDPR) pro členské obce a jimi zřizované organizace, případně další subjekty v území svazku obcí.
3. Spolupráce s Regionálními rozvojovými agenturami a odborem strategického rozvoje Zlínského kraje.
4. Jednání s peněžními ústavy o garancích na finanční prostředky pro dofinancování mikroregionálních projektů.

5 Charakteristika spádové oblasti – základní informace

Spádová oblast **Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko** (NUTS II Střední Morava, NUTS III Zlínský kraj, NUTS IV Vsetín) se řadí mezi území venkovského typu.

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko sestává v současné době z 18 obcí s rozlohou asi 230 km² a s více než 42 tisíci obyvatel. Jedná se o obce **Branky, Choryně, Jarcová, Kelč, Kladeruby, Kunovice, Krhová, Lešná, Loučka, Mikulůvka, Oznice, Podolí, Police, Poličná, Střítež nad Bečvou, Valašské Meziříčí, Velká Lhota a Zašová**. Největším a nejvýznamnějším členem mikroregionu je město **Valašské Meziříčí**, které je zároveň pro toto území i obcí s rozšířenou působností (ORP). Valašské Meziříčí má více než 22 tis. obyvatel. Dalšími největšími obcemi mikroregionu je obec Zašová s více než 3 tis. obyvateli a město Kelč s cca 2,7 tis. obyvateli. Většina ostatních obcí (2/3 z celkového počtu) má méně než 1000 obyvatel. V tabulce níže jsou uvedeny jednotlivé obce včetně počtu obyvatel a územní rozlohy. Území mikroregionu leží v severozápadní části okresu Vsetín a hraničí s mikroregiony Podhostýnsko, Vsetínsko, Rožnovsko a Hranicko. Nadmořská výška v regionu je v rozmezí od 280 m n.m. v Lešné až po 749 m n.m. v obci Zašová.

Obec	Počet obyvatel (osoby)	Plocha území (ha)
Branky	986	1 076,6
Choryně	765	910,9
Jarcová	860	520,7
Kelč	2 706	2 783,9
Kladeruby	438	694
Krhová	2 019	805,4
Kunovice	631	817,7
Lešná	2 046	2 263,1
Loučka	800	689,3
Oznice	495	612,5
Poličná	1 753	1 105
Střítež nad Bečvou	855	746,4
Valašské Meziříčí	22 306	3 543,6
Velká Lhota	493	933
Zašová	3 043	2 252,5
CELKEM	40 196	19 754,6

Zdroj: Údaje ČSÚ k 1.1.2020 na webových stránkách <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112019>, <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich>, [https://www.czso.cz/csu/czso/csu a uzemne analyticke podklady](https://www.czso.cz/csu/czso/csu_a_uzemne_analyticke_podklady) + data obcí regionu

6 Dobrovolnictví

6.1 Obecný popis dobrovolnictví

Dobrovolnictví je v encyklopedii definováno jako samostatná činnost prováděná ve prospěch druhých bez nároku na finanční odměnu. Častým typem dobrovolnictví je zapojení se do činnosti neziskové organizace (někdy také nazýváno formálním dobrovolnictvím), ale mnozí lidé také slouží méně formálně, ať už jednotlivě, nebo jako součást skupiny. Tento typ dobrovolnictví je obtížněji zjištělný, proto tito dobrovolníci nebývají zahrnováni do výzkumu a statistik zabývajících se dobrovolnictvím.

O dobrovolnictví mluvíme v případě, když člověk věnuje něco dobrovolně jiným (může jít o peníze, věci, čas, úsilí) a nežádá za to žádnou finanční náhradu. Motivace každého člověka k dobrovolné činnosti je jedinečná, důvody bývají většinou morální. Často se jedná o kombinaci několika faktorů, jako je např. náboženské přesvědčení, potřeba pomáhat druhým, být užitečný, komunikace s lidmi a další společenské důvody, mezi které můžeme zahrnout i smysl života, snahu měnit svět k lepšímu či zpětný nefinanční zisk, kterým může být přátelství, pocit kvalitnějšího života, občanská odpovědnost, profesionální zkušenost...). Patří zde ale také potřeba bránit svoji vlast ve válce, pomáhat při živelní katastrofě, mírnit utrpení nemocných lidí při epidemiích atd.

Na principu dobrovolnictví jsou založeny i spolky (Sbor dobrovolných hasičů, Český červený kříž, tělovýchovné jednoty, skauti, sdružení a organizace věnující se dětem, turistické a okrašlovací spolky apod). Množství dobrovolných pracovníků působí v neziskových a humanitárních organizacích sociálních služeb a zdravotnictví.

6.2 Legislativní rámec

Dobrovolnictví v České republice je částečně právně upraveno **zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě**. Zákon se zabývá zejména povinnostmi vysílajících a přijímajících organizací. Uvedený zákon také vymezuje podmínky, za kterých stát dobrovolnickou službu podporuje. Zákonem o dobrovolnické službě se tedy řídí pouze organizace, které získají akreditaci Ministerstva vnitra ČR na konkrétní projekt či program. Z koncepce dobrovolnictví v ČR ale také vyplývá, že různé ochranné prvky, vnášené do světa dobrovolníků, nejsou to nejdůležitější, co dobrovolníci potřebují, a někdy mohou být spíše na škodu. Dobrovolníky a dobrovolnické organizace není třeba svazovat nadměrnými regulacemi a příkazy, ale naopak podnitit je k většímu zapojení do dobrovolnických aktivit, vytvořit lepší prostředí pro působení

dobrovolnických organizací, zajistit lepší koordinaci a prosazování zájmů dobrovolníků a dobrovolnických organizací na regionální i celostátní úrovni a motivovat státní správu, samosprávu, ale i soukromý sektor k větší podpoře dobrovolnictví. Mezi hlavní opatření Koncepce „Rozvoj dobrovolnictví v ČR“ patří podpora vzniku a rozvoje regionálních dobrovolnických center, které se mají stát oporou pro další rozvoj dobrovolnických organizací a samotného dobrovolnictví v regionech. Cílem je hledání pozitivních inspirací, jak by se rozvoj a podpora dobrovolnictví v dalších letech mohly vyvíjet.

6.3 Základní charakteristika dobrovolnictví

Dobrovolnictví se dá charakterizovat třemi základními charakteristikami:

- To, co dobrovolník dělá, dělá z vlastní (dobré) vůle
- Jeho dobrovolnická činnost přináší užitek dalším lidem
- Za svou činnost dobrovolník neočekává, ani nedostává, hmotnou odměnu

Důležitým předpokladem pro dobrovolnickou činnost je „prosociálnost“.

6.4 Typy dobrovolnictví

Podle způsobu zapojení občanů, neziskových organizací nebo firem se dobrovolnictví označuje jako

- **Formální dobrovolnictví** – tento typ dobrovolnictví je zaštitěn organizací nebo institucí a jeho podoba je většinou upravena i písemnou smlouvou. Je mnohem jasněji vymezeno než neformální dobrovolnictví a většinou je také míněno, když se mluví o dobrovolnictví obecně.
- **Neformální dobrovolnictví** – jakákoliv pomoc poskytnutá z vlastní vůle a bez nároku na mzdu. Například sousedská výpomoc.
- **Dobrovolnická služba** – mezi dobrovolnými činnostmi má specifické postavení. Je definována zákonem o dobrovolnické službě a vztahují se na ni výhody a úlevy poskytované státem. Více najdeš v samostatné kapitole o dobrovolnické službě.

6.5 Oblasti dobrovolnictví

- **Dobrovolnictví ve zdravotnictví** – dlouhodobé a pravidelné návštěvy pacientů, ale i jednorázové akce. Dobrovolníci se věnují individuálně jednomu pacientovi nebo pracují s celou skupinou pacientů.
- **Dobrovolnictví v sociálních službách** – dobrovolníci nenahrazují práci profesionálů ani neposkytují přímo sociální službu, ale vnášejí do vztahů s uživateli sociálních služeb (což jsou např. senioři, zdravotně postižení, drogově závislí, příslušníci národnostních menšin) moment přátelství a zkvalitňují individuální přístup ke klientům.

- **Dobrovolnictví v kultuře** – zahrnuje celou škálu činností a organizací, např. neprofesionální umělecké soubory a spolky, organizace kulturního a společenského dění kolem sebe, ochrana a revitalizace místních kulturních památek, opatrování kronik a tradic obcí.
- **Dobrovolnictví ve sportu** – nejrůznější činnosti nezbytné k zapojení do sportování – dobrovolní trenéři a cvičitelé, pořadatelství a organizování soutěží, doprava, údržba hřišť atd.
- **Dobrovolnictví v oblasti práce s dětmi a mládeží** – velmi široké téma, které přesahuje do všech ostatních oblastí (dětské a mládežnické spolky, volnočasové, sportovní, turistické a ekologické kroužky, tábory, doučování apod.).
- **Dobrovolnictví ve školní a univerzitní samosprávě** – aktivní podíl na životě školy.
- **Dobrovolnictví v ekologii** – dobrovolná péče o významné přírodní lokality, sázení stromů, péče o ohrožená zvířata, budování naučných stezek, strážní služba, ekologická výchova dětí a mládeže či osvěta široké veřejnosti.
- **Mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová spolupráce** – krátkodobé (workcamps) nebo dlouhodobé pobyty dobrovolníků ve prospěch místní komunity (trvají většinou od 3 měsíců do 1 roku).
- **Dobrovolnictví při mimořádných událostech** – často zejména při živelních pohromách, haváriích či nálezích. Dobrovolnickou činnost koordinují organizace s celorepublikovou působností, např. Charita, Diakonie ČCE, ADRA, ČČK nebo Člověk v tísni, a spolky na místní úrovni.
- **Firemní dobrovolnictví** – firmy poskytují svým zaměstnancům čas a motivaci k dobrovolnické činnosti, hradí náklady na čas svých zaměstnanců, uznávají a oceňují jejich dobrovolnickou činnost, např. v rámci Mezinárodního dne firemního dobrovolnictví, tzv. Give & Gain Day, a také v souvislosti se společenskou odpovědností firem.
- **Komunitní dobrovolnictví** – je postaveno na jakékoliv činnosti prospěšné pro členy dané komunity. Může být do jisté míry samozřejmou součástí života, např. na venkově, nebo může být určitou strategií, jak se stát součástí komunity.
- **Dobrovolnictví v církevních a náboženských společnostech** – činnost na základě dobrovolnosti organizují různé církve a náboženské společnosti, zasahuje téměř do všech oblastí společenského a veřejného života.

6.6 Přínos dobrovolníkům

Důvodů, proč se lidé stávají dobrovolníky, je celá řada. Někteří chtějí být užiteční, jiní chtějí uplatnit své dovednosti a předávat zkušenosti, další chtějí nabídnout své přátelství nebo získat nové zkušenosti atd. Abychom mohli hovořit o dobrovolnictví, musí jít o vykonávání činnosti pro druhé bez nároku na odměnu. Ačkoliv tedy dobrovolníci nedostávají za svou práci žádnou finanční odměnu, přináší jim tato činnost zisk v jiné než materiální podobě, např.:

- **nové kompetence** – komunikační, jazykové, manažerské, kreativní...
- **osobní rozvoj** – osobní a profesionální růst
- příležitost využít a rozvinout své stávající kompetence
- **odbornou praxi**, kterou si může dobrovolník zahrnout do životopisu a která mu může pomoci při hledání zaměstnání
- uvědomění si **vlastní hodnoty, rozvoj sebevědomí, zodpovědnosti a samostatnosti**
- **respekt a úctu** mezi lidmi
- možnost vyzkoušet si **nové výzvy**
- **radost** z toho, že člověk pomáhá svému okolí
- **nové přátele**
- zázemí pro realizaci vlastních nápadů a projektů
- **zkušenosti** v reálném životě
- uvědomění si toho, že je možné ovlivňovat a **zlepšovat svět** kolem sebe

7 Regionální úroveň dobrovolnictví ve Zlínském kraji

7.1 Strategie Zlínského kraje

V rámci Krajského úřadu Zlínského kraje se dobrovolnictvím zabývá také **Oddělení neziskového sektoru Odboru Kanceláře hejtmána**. Svou podpůrnou činností spolupracuje s dobrovolnickými organizacemi na území kraje. Zlínský kraj počítá s dobrovolnictvím i ve svých strategických dokumentech. Např. ve **Strategii rozvoje Zlínského kraje** lze podporu dobrovolnictví nalézt v prioritní oblasti 2.5.6. „Udržitelný rozvoj nestátních neziskových organizací a dobrovolnictví“, která směřuje do podpory dobrovolnictví a jeho vnímání ve společnosti. Ve Strategii se uvádí, že práce dobrovolníků je důležitá pro udržitelnost NNO ve všech oborech. Přestože se formou dobrovolné práce zapojují lidé napříč všemi společenskými vrstvami i územím kraje, je poptávka po dobrovolnících stále vyšší než nabídka.

7.2 Dotační podpora dobrovolnictví ve Zlínském kraji

Zlínský kraj každoročně realizuje v rámci podprogramu na podporu NNO na úseku rozvoje občanské společnosti **Program na podporu akreditovaného dobrovolnictví**. Roční alokace finančních prostředků byla v posledních letech v rámci tohoto programu 500 000 Kč, v roce 2020 se jednalo již o 800 000,-Kč. Mezi organizace, jejichž projekty získaly dotační podporu, patří: Diakonie Československé církve evangelické – středisko Vsetín (projekt „Dobrovolnictví jako součást života“), společnost ADRA (na rozvoj dobrovolnictví ve Zlínském kraji), Salesiánský klub mládeže Zlín („Výchova a vzdělávání dobrovolníků“), Charita Uherský Brod (projekt „Dobrovolnické centrum STOPA“), Adorea – dobrovolnické centrum Vsetín (rozvoj dobrovolnictví na Vsetínsku), Maltézská pomoc (Projekt „Rozvoj dobrovolnictví v oblasti pomoci seniorům, nemocným, osobám se zdravotním postižením a podpory dětí a mládeže ve

Zlínském kraji“), Charita Uherské Hradiště (projekt „Pomáhám, tedy jsem“), Charita Luhačovice (projekt „Koordinace a organizace dobrovolnické služby“), Samari se sídlem ve Zlíně – Burešově (projekt „Koordinace, organizace a podpora dobrovolnických aktivit Dobrovolnického centra Samari“) a spolek Spektrum Kroměříž („Program Pět P v Dobrovolnickém centru Spektrum Kroměříž“).

7.3 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Zlínský kraj spolupracuje i s **Fakultou humanitních studií Univerzity Tomáše Bati** ve Zlíně. Dobrovolnická činnost na Fakultě humanitních studií UTB ve Zlíně je uskutečňována ve spolupráci s různými dobrovolnickými organizacemi, např. s dobrovolnickým centrem ADRA Zlín, s Maltézskou pomocí, o. p. s., aj. Dobrovolnická činnost umožňuje studentům rozvoj „prosociálnosti“, odpovědnosti a tzv. průřezových dovedností, které student uplatní ve více oblastech svého působení a umožní tak propojení veškerých dovedností, které získal během studia a během odborné praxe. Proškolení zájemců z řad studentů je zajištěno zdarma, ve spolupráci s Dobrovolnickým centrem ADRA. Do různých dobrovolnických aktivit se mohou zapojit všichni studenti, ale i zaměstnanci jednotlivých fakult Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

7.4 Celostátní organizace a asociace

V rámci České republiky zřejmě neexistuje žádná asociace, která by na národní úrovni sdružovala dobrovolnická centra, vydávala pro ně závazné standardy a propagovala jejich činnost a celkově oblast dobrovolnictví. Působí tu však několik celostátních **asociací a organizací zaměřených na dobrovolnictví**, které fungují i na regionálních a místních úrovních. Také zde existují nadnárodní organizace, které se zabývají obecně neziskovým sektorem, pod který dobrovolnictví také patří, např. **ADRA**. Taková seskupení přispívají k rozvoji a rozšíření dobrovolnictví tak, jak předpokládá návrh nové koncepce Ministerstva vnitra.

7.5 ADRA

ADRA (Adventist Development and Relief Agency) je mezinárodní humanitární organizace poskytující pomoc lidem v nouzi. Byla založena ve Spojených státech amerických před více než padesáti lety a dnes má zastoupení ve 130 zemích světa. Její činnost tvoří jak pomoc při mimořádných událostech (živelní pohromy, válečné konflikty apod.), tak realizace dlouhodobých rozvojových projektů (podpora vzdělání, zaměstnanosti atd.). Jejím posláním je pomoci lidem v nouzi tak, aby byli schopni převzít kontrolu nad svými vlastními životy a mohli co nejlépe využívat ty zdroje, které mají k dispozici. Svou pomoc poskytuje všem, kteří ji potřebují, bez rozdílu rasy, pohlaví, vyznání nebo náboženského přesvědčení.

V České republice ADRA působí od roku 1992. Do roku 2013 byla ADRA občanským sdružením. V souvislosti se změnou občanského zákoníku je nyní obecně prospěšnou společností. ADRA,

o.p.s., patří v současné době k největším organizacím v ČR poskytujícím humanitární, rozvojovou a sociální pomoc doma i v zahraničí. Vedle ADRA, o.p.s., funguje také Nadace ADRA.

7.6 Regionální dobrovolnická centra

Na základě „Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice“ s důrazem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center byly zřízeny v jednotlivých krajích **Regionální dobrovolnická centra**. Ve Zlínském kraji zahájilo toto centrum svoji činnost 15.6.2020. Je provozováno Charitou Uherský Brod každé úterý a čtvrtek na adrese Tř. Tomáše Bati 204, Zlín. Jeho úkolem je zprostředkování cíleného servisu v oblasti dobrovolnictví, zprostředkování nabídky a poptávky, propojování možností, rozšíření povědomí o dobrovolnictví, školení dobrovolníků a koordinátorů apod. Projekt Ministerstva vnitra na podporu těchto regionálních center je dvouletý. Jedná se o pilotní ověření přímé podpory dobrovolnických center v rámci celé ČR. Více informací o projektu RDC zde: <https://www.mvcr.cz/clanek/rozvoj-dobrovolnictvi.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>. Regionální dobrovolnické centrum ve Zlíně předpokládá pomoc a spolupráci např. s ADROU na zajišťování akreditovaného dobrovolnictví.

8 Dobrovolnictví v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko

8.1 Koncepce sociálních služeb

V současné době má Mikroregion VM-K schválen **2. komunitní plán sociálních a souvisejících služeb v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko 2018 – 2021**. Komunitní plán je zaměřen na šest hlavních oblastí péče, a to:

- Senioři,
- Lidé se zdravotním postižením,
- Lidé v krizi a nouzi,
- Rodina, děti a mládež,
- Prevence sociopatologických jevů,
- Podpora zdraví.

Pro jednotlivé oblasti jsou navrhována další opatření a aktivity, které by měly přispět k udržení nebo rozšíření stávajícího rozsahu služeb, případně přispět k vytvoření nové služby. Také by měly přispět k nalezení krizového řešení, protože v současné době jsou zvláště sociální služby v mikroregionu ohroženy nedostatkem finančních prostředků na jejich provoz. Některá opatření proto spočívají v hledání řešení, jak k pokrytí části potřeb využít i komerční, svépomocné a dobrovolnické aktivity.

Komunitní plán předpokládá využití dobrovolnictví pro naplnění těchto cílů:

- cíl č. 5 „Podpora volnočasových, vzdělávacích a svépomocných aktivit seniorů, mezigeneračního dialogu a občanských služeb“ prostřednictvím **Opatření 5.3 „Podpora dobrovolnických aktivit“**
- cíl č. 8 „Podpora dobrovolnické činnosti“ prostřednictvím **Opatření 8.1 „Motivace veřejnosti včetně studentů k výkonu dobrovolnické práce a zlepšení informovanosti o dobrovolnictví“**

U obou cílů je jako související služba označena spolupráce s **dobrovolnickým centrem ADRA**, prostřednictvím kterého mohou další sociální služby v mikroregionu VM-K využívat práci dobrovolníků. Jedná se povětšinou o práci dobrovolníků pro seniory zejména v domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem a také o zapojení studentů, propagaci dobrovolnictví mezi širší veřejnost, získávání nových dobrovolníků apod.

8.2 Přehled poskytovatelů sociálních služeb v Mikroregionu VM-K

Na území Mikroregionu VM-K působí tyto poskytovatelé sociálních služeb:

- “Anděl“, z.s.
- AGARTA z.s.
- Auxilium o.p.s.
- Centrum ÁČKO, příspěvková organizace
- Centrum pro lidi se zdravotním postižením
- Centrum pro zdravotně postižené Zlínského kraje, o.p.s.
- Diakonie Valašské Meziříčí
- Elim Vsetín, o.p.s.
- Charita Valašské Meziříčí
- Charita Vsetín
- Institut Krista Velekněze, z.s.
- Iskérka o.p.s.
- NA CESTĚ, z. s.
- pobočný spolek Občanská poradna Pod křídly
- Poradenské centrum pro sluchově postižené Kroměříž, o.p.s.
- Sociální služby Vsetín, příspěvková organizace
- Společnost Podané ruce o.p.s.
- Společnost pro ranou péči, pobočka Olomouc
- spolek Pod křídly

Pro potřeby analýzy byli kontaktováni výše uvedení poskytovatelé sociálních služeb v mikroregionu a zjišťovala se úroveň dobrovolnictví.

8.3 ADRA Valašské Meziříčí

Dobrovolnické centrum **ADRA ve Valašském Meziříčí** bylo založeno v roce 2005. Současná činnost je prioritně zaměřena na zprostředkování dobrovolnické práce v tzv. přijímajících organizacích (dlouhodobé dobrovolnictví) a organizování jednorázových humanitárních akcí. ADRA je nejvýznamnější organizací v oblasti formálního dobrovolnictví v Mikroregionu VM-K. V současné době sdružuje **cca 150 aktivních dobrovolníků**. Těm zajišťuje také pojištění či potřebné školení.

V rámci **dlouhodobého dobrovolnictví** se mohou dobrovolníci zapojit

- do programů pro **děti a mládež** v sociálních zařízeních (např. volnočasové aktivity, doučování, nácvik základních dovedností...),
- do programů pro **seniory a zdravotně postižené** občany (např. sdílení volného času, předčítání, naslouchání, vyvezení na vozíčku, aktivizační činnosti, trénování paměti, pomoc při společenských akcích...),
- do programů pro **sociálně slabé** občany (např. pomoc při třídění a rozdělování darovaných věcí, především ošacení...).

Pro uskutečňování těchto aktivit ADRA spolupracuje s přijímajícími organizacemi, kterými jsou dle výše uvedených programů:

Programy pro děti a mládež - Charita Val Meziříčí - Azylový dům pro matky s dětmi, Klub romských dětí Zeferino, Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Zastávka, Občanské sdružení ONŽ - pomoc a poradenství pro ženy a dívky

Programy pro seniory a zdravotně postižené - Seniorpark Valašské Meziříčí, Domov pro seniory Rožnov pod Radhoštěm, Domov pro seniory IKV Choryně, Diakonie ČCE - (denní stacionář, hospic Citadela, domov se zvláštním režimem Konvikt), Iskérka Rožnov pod Radhoštěm, Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením VM, Charita VM pobočka Rožnov pod Radhoštěm (Denní stacionář Radost RpR, Pečovatelská

Programy pro sociálně slabé - Charita Valašské Meziříčí – sociální šatník, Diakonie ČCE – sociální šatník

Jako krátkodobé dobrovolnictví organizuje ADRA Prázdninové "Adrabrigády", a také zprostředkovává jednorázovou pomoc dobrovolníků při mimořádných událostech, organizuje krátkodobé, především prázdninové bezplatné brigády a pomáhá při jednotlivých akcích souvisejících s pomocí potřebným.

8.4 Metodika využita při výzkumu dobrovolnictví v Mikroregionu VM-K

Pro analýzu zkušeností s dobrovolnictvím v regionu byla využita metodologie založená na kvalitativní metodě, kdy byli kontaktováni poskytovatelé sociálních služeb působících v Mikroregionu VM-K.

Klíčovým nástrojem použité kvalitativní metod získávání informací byly polostrukturované rozhovory. Jedná se o částečně řízený rozhovor s předem definovanými soubory témat a volně přidružených otázek. Pořadí otázek, volba slov a formulace může být během rozhovoru pozměněna a mohou se tvořit i během rozhovoru. Určitá struktura pomáhá v případě, kdy rozhovor s respondenty bude podroben srovnání a analýze. Během rozhovoru nejde o osobnost respondenta, ale hlavně o postoj odborníka, který zastupuje oborovou nebo tematickou oblast. Polostrukturované rozhovory byly vedeny v období září až říjen 2020.

Pokud bychom dobrovolnictví v ČR strukturovali na Centrální, Regionální a Lokální úroveň, v rámci této analýzy jsme se zaměřili na Lokální úroveň – viz následující schéma.

V následujících bodech je popsáno dobrovolnictví jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb, které pak odráží úroveň dobrovolnictví celého mikroregionu VM-K. Pro analýzu byly využity informace od těchto poskytovatelů sociálních služeb:

Charita Valašské Meziříčí – IČ: 47997885, informace poskytl Ing. Jiří Gaveda, ředitel

Iskérka o.p.s. – IČ: 28647912 – informace poskytla Mgr. Alena Jbaili, ředitelka

Elim Vsetín, o.p.s. – IČ: 1955144 – informace poskytl Mgr. Miroslav Ildža, ředitel

Diakonie Valašském Meziříčí – IČ: 73632783 – informace poskytla Mgr. Miroslava Othová, ředitelka

8.5 Vymezení lidských zdrojů v SSL

Charita Valašské Meziříčí – IČ: 47997885

Mezi hlavní lidské zdroje SSL v této organizaci týkající se dobrovolnictví patří především skauti, studenti místních škol (Gymnázium Františka Palackého Valašské Meziříčí a Střední průmyslová škola stavební Valašské Meziříčí), zaměstnanci při firemním dobrovolnictví a bývalí zaměstnanci organizace.

Charita Valašské Meziříčí působí na území ORP Valašské Meziříčí, ale také ORP Rožnov pod Radhoštěm. Z rozhovoru vyplynulo, že lepší se jeví spolupráce s firmami z území ORP Rožnov pod Radhoštěm, kde cítí také větší zapojení tamějších firem jako např. **NXP Semiconductors** (nizozemský investor), kdy zaměstnanci místo pracovní směny věnují čas klientovi sociální služby. Příkladem je např. výlet na Hostýn, kdy Charita Valašské Meziříčí zajistila autobus a pracovníci NXP Semiconductors doprovázeli imobilní klienty či **ON Semiconductor** (americký investor).

Iskérka o.p.s. – IČ: 28647912

Hlavní lidské zdroje SSL v této organizaci týkající se dobrovolnictví bychom mohli v této organizaci rozdělit na dvě hlavní skupiny, a to dobrovolníci v přímém kontaktu s klientem a dobrovolníci, kteří nejsou v přímém kontaktu s klienty. Dobrovolníci pro přímý kontakt s klienty jsou získáváni přes organizaci ADRA ČR na základě smlouvy. Dobrovolníci jsou pojištěni a předpokládá se, že každý dobrovolník odpracuje minimální počet dobrovolnických hodin za měsíc, což je evidováno formou výkazů. Dále ADRA pro dobrovolníky zajistí školení pro práci s klienty a supervizi pro zpětnou vazbu na sdílení problémů a zkušeností s dobrovolnictvím. Dobrovolníky, kteří nepřijdou do kontaktu s klienty, tak získávají oslovením konkrétních místních firem, ale bývá problém tyto dobrovolníky sehnat.

Iskérka o.p.s. působí především na území ORP Rožnov pod Radhoštěm, ale také nabízí terénní program na území ORP Valašské Meziříčí.

Iskérka o.p.s. identifikuje problém v tom, že potřebuje ke svým klientům dobrovolníky stejného pohlaví pro předejití vytvoření nežádoucí vazby klient vs. dobrovolník. Vzhledem k tomu, že o dobrovolnictví projevují zájem především ženy, řeší organizace problém, kde najít vhodné dobrovolníky mužského pohlaví.

Elim Vsetín, o.p.s. – IČ: 1955144

Mezi hlavní lidské zdroje SSL v této organizaci týkající se dobrovolnictví patří osoby, které většinou osobně znají a pomáhají především se sbírkami potravin. Zajímavostí je, že jejich vlastní klienti (klienti azylových domů), se také sami stávají dobrovolníky ale pro jiné organizace (spíše zajišťují úklid nebo pomoc jiným potřebným osobám).

Tato organizace působí na ORP Rožnov pod Radhoštěm a ORP Vsetín. Na území OPR Valašské Meziříčí sice nepůsobí, ale klienti mohou být z tohoto území ORP a dojíždět do okolních měst.

Diakonie Valašském Meziříčí – IČ: 73632783

Hlavní lidské zdroje SSL v této organizaci týkající se dobrovolnictví jsou jedna osoba v přímém kontaktu s klienty a druhou skupinou jsou osoby, které nejsou v přímém kontaktu s klienty. Organizace dlouhodobě využívá k získávání dobrovolníků služeb organizace ADRA ČR, takže spolupracuje pouze s registrovanými dobrovolníky. Na pomoc při poskytování sociálních služeb mají cca 30 dobrovolníků, pro další výpomoc využívají dalších cca 45 dobrovolníků, kteří se zabývají především aktivizací klientů (např. procházky, výlety, hry atd.). ADRA ČR nabízí pro dobrovolníky školení, pojištění a supervizi.

Diakonie Valašské Meziříčí působí na území ORP Valašské Meziříčí, ale také na území ORP Rožnov pod Radhoštěm. Většinu svých aktivit však vykonává na OPR Valašské Meziříčí, kde má navázanu dobrou spolupráci také s Městem Valašské Meziříčí a místními firmami.

8.6 Konkrétní využití dobrovolníků v Mikroregionu VM-K

Charita Valašské Meziříčí – IČ: 47997885

Organizace nyní dobrovolníky využívá především na tyto dobrovolnické aktivity:

- Pomoc při různých sbírkách (např. Tříkrálová sbírka), kdy se jedná o neformální dobrovolnictví, při kterém pomáhají dobrovolníci zaměstnancům sociálních služeb a obcházejí domácnosti, firmy či občany v terénu při běžném životě. Této výpomoci se účastní především skauti z místního spolku.
- Doprovody na výlety (např. výlet na Svatý Hostýn) se seniory, kdy se jedná o firemní dobrovolnictví, při které spolupracuje poskytovatel sociálních služeb s místními firmami jako je např. ve Valašském Meziříčí - CS CABOT, spol. s r.o., JDE Jacobs Douwe Egberts, v Rožnově pod Radhoštěm - ON Semiconductor Czech Republic, s. r. o..

- V době nouzového stavu spojeného s Covid-19 skauti pomáhali při šití roušek s jejich balením a distribucí, pracovníci Charity a další dobrovolníci šili roušky. Dále také zajišťovali nákupy, vyzvedávání léků nebo donáška obědů.
- Výroba adventních věnců před Vánocemi, kdy dobrovolníci z řad studentů z místních škol a skautů pomáhají při výrobě věnců.
- Aktivizace klientů Charity – dobrovolníci z řad studentů a skautů zajišťují program a různé soutěže pro klienty.
- Návštěvy osamělým lidem z řad klientů jsou zajišťovány z řad dobrovolníků, především se jedná o bývalé zaměstnance Charity v důchodovém věku.
- Zapojují se do projektu Ježíškova vnoučata organizovaného Českým rozhlasem, kdy klienti sociálních služeb obejdou klienty a posbírají od nich jejich vánoční přání a pak dobrovolníci mohou tato vánoční přání klientům splnit.

Iskérka o.p.s. – IČ: 28647912

Organizace nyní dobrovolníky využívá především na tyto dobrovolnické aktivity:

- Filmový klub pro klienty, kdy dobrovolníci zajišťují aktivizační činnost s klienty. Na tuto činnost využívají především dobrovolníky přes organizaci ADRA ČR.
- Doprovod na procházky, túry, koncerty, divadla nebo jen společnost při trávení volného času, kdy dobrovolníci dělají společnost klientům, aby se lépe mohli začlenit do společnosti. Na tuto činnost využívají především dobrovolníky přes organizaci ADRA ČR.
- Pomoc s údržbou zahrady dvakrát do roka (na jaře a na podzim), kdy jim dobrovolníci z firem přijdou pomoci s údržbou zahrady. Pravidelně spolupracují s firmou NXP Semiconductors Czech Republic, s. r. o., kdy zaměstnanci této firmy přijdou 1-2 krát do roka a vypomůžou se zahradou.
- Výpomoc v rámci akce Dny Země, kdy se zapojují dobrovolníci do ekologických aktivit organizace.
- Výroba plakátů, letáků a jiných propagačních materiálů, kdy grafička dobrovolnice organizaci zpracovává tyto materiály zdarma. Toto je také určitá forma neformálního dobrovolnictví.
- Pomoc při výstavbě parkoviště na nové auto pro poskytování terénní sociální služby, kdy firma ROBE lighting s.r.o. pomáhá organizaci s vybudování parkovacího místa v rámci dobrovolnictví bez úplaty.
- Family day Robe – účastníci poskytují dobrovolný příspěvek na občerstvení, které je zdarma a výtěžek následně putuje poskytovateli sociální služby.
- Na aktivity jako mytí oken, stěhování a další práce spojené s údržbou budovy a na zahradě organizace také v minulosti využívala dobrovolnické výpomoci od zaměstnanců místních firem.

- Při akci 10 let s Iskérkou využívala organizace studenty a další dobrovolníky na pomoc při konání této akce. Dobrovolníky využívají také při organizaci Dnů pro duševní zdraví a při akcích spojených podpůrnými rodičovskými skupinami.
- Při stěhování do nové provozovny jednorázově vypomohli po skončení své směny také zástupci Policie ČR.
- Jednorázová pomoc při kompletaci 500 ks ručních přání.

Elim Vsetín, o.p.s. – IČ: 1955144

Organizace nyní dobrovolníky využívá především na tyto dobrovolnické aktivity:

- Pomoc při sbírkách potravin – cca 2 x ročně využívají dobrovolníky při této aktivitě, kterou organizuje Potravinová bance ZLK, kterou organizace mimo jiné pomáhala zakládat.
- Výpomoc na jednorázové akce pořádané pro veřejnost, kdy jsou dobrovolníci potřeba při organizačním zajištění celé akce.
- Firmy poskytují dobrovolníky formou pracovní síly, např. v současné době využívají bezplatné služby architekta, který jim dobrovolně pomáhá se zpracováním projektu, který je potřeba pro rekonstrukci jejich objektu.

Diakonie Valašském Meziříčí – IČ: 73632783

Organizace nyní dobrovolníky využívá především na tyto dobrovolnické aktivity:

- Pomoc v dobrovolném obchůdku, kde s prodejem pomáhá cca 10 dobrovolných seniorů.

- Pomoc při údržbě zahrady, kdy 1-2 dny v roce dobrovolníci pomáhají na zahradě v předem sjednaný termín podle počasí, jedná se tedy o koordinovanou činnost a dobrovolníci musí být ochotni se přizpůsobit dané situaci v závislosti na počasí, pokud chtějí pomoci. Na tuto akci přichází 30-35 dobrovolníků z různých místních firem, organizace má takto nastavenou dobrovolnickou spolupráci s firmami ve Valašském Meziříčí, a jedná se o tyto: JDE Jacobs Douwe Egberts, Česká spořitelna, a.s., HAJDIK a.s.. Na údržbu zahrady využívají 2 koordinátory, kteří zajistí jednak nářadí pro práci na zahradě, jednak naplánují harmonogram prací a také zajistí kontakt s dobrovolníky, kteří jsou kontaktováni dle počasí, kdy se akce bude konat.
- V průběhu nouzového stavu spojeného s Covid-19 organizace úzce spolupracovala s Městem Valašské Meziříčí, kdy řešili různé požadavky na výpomoci formou dobrovolníků, např. zajištění nákupů, vyzvednutí léků, dovoz obědů atd.
- Zapojují se do projektu Ježíškova vnučata organizovaného Českým rozhlasem, kdy klienti sociálních služeb obejdou klienty domů se zvláštním režimem a hospicy, a posbírají od nich jejich vánoční přání a pak dobrovolníci mohou tato vánoční přání klientům splnit. V rámci této vánoční akce MP Krásno, a.s. organizuje pro klienty akci se zabijačkou, kde jsou také dobrovolníci využíváni.
- Spolupráce s MŠ, ZŠ a SŠ, kdy jim dobrovolníci z řad studentů a stážistů vypomáhají při organizování akcí pro klienty, např. Mikuláš, rukodělné dílny atd.
- Koncerty na zahradě pro klienty i veřejnost, kdy se uspořádá koncert v zahradě hospicu a dobrovolníci vypomáhají při zajištění této akce, především osobám se ztíženou hybností.

8.7 Potenciální využití dobrovolníků v Mikroregionu VM-K

Charita Valašské Meziříčí – IČ: 47997885

Dobrovolníky by bylo možné využívat i k další pomoci, při různých aktivitách Charity. Ale již v současné době dobrovolnická spolupráce s dobrovolníky funguje, Charita letos dostala dokonce cenu Ď, která je určena mecenášům a dobrodincům v oblasti kultury, charty, vědy, vzdělávání a morálních hodnot v ČR.

Iskérka o.p.s. – IČ: 28647912

Organizace by ocenila pomoc dobrovolníků při práci v dílničkách s klienty, kdy nejvhodnějšími dobrovolníci jsou z řad seniorů. Tito dobrovolníci by se hodili např. při výrobě vánočních přáníček, kdy se vyrábí větší počet kusů a zabere to spoustu času, proto by uvítali pomoc klientům od dobrovolníků při těchto pracích v dílničkách. Dále by uvítali neformální dobrovolnictví volný čas strávený s klienty, kdy by se dobrovolník klientovi věnoval např. jízdou na kole nebo turistikou. V současné době sice dobrovolníky poskytované organizací

ADRA ČR mají, ale jedná se spíše o ženy a potřebovali by více dobrovolníků z řad mužů, aby mohli dělat společnost stejnému pohlaví, tedy klientům mužského pohlaví (převažující klienti v současné době jsou totiž muži do 30 let), a mít čas na klienty i o víkendech, kdy naopak sociální služba nefunguje, ale klienty by rádi trávili čas s někým dobrovolníkem, který by jim dělal společnost. Do budoucna by organizace chtěla vytvořit bylinkovou zahradu a poté zpracovávat bylinky na zahradě, tak při této činnosti by také uvítala dobrovolníky, kteří by pomáhali s údržbou bylinkové zahrady.

Elim Vsetín, o.p.s. – IČ: 1955144

Dobrovolníky by bylo možné do budoucna využít v případě řešení neočekávaných a jednorázových akcí, kdy je potřeba např. výpomoc při údržbě objektu nebo pomoci při práci s klienty, kdy to vyplývá z konkrétní situace.

Diakonie Valašském Meziříčí – IČ: 73632783

Organizace si myslí, že v současné době má nastavenou spolupráci s dobrovolníky dobře a využívá je na všechny činnosti, které potřebuje.

8.8 Zdroje dobrovolníků v Mikroregionu VM-K

Charita Valašské Meziříčí – IČ: 47997885

Stávající dobrovolníci jsou především skauti, studenti místních škol (Gymnázium Františka Palackého Valašské Meziříčí a Střední průmyslová škola stavební Valašské Meziříčí), zaměstnanci při firemním dobrovolnictví a bývalí zaměstnanci organizace. Organizace také využívá služeb organizace ADRA ČR, která jim zprostředkovává dobrovolníky.

Iskérka o.p.s. – IČ: 28647912

Stávající dobrovolníci jsou jednak dobrovolníci v přímém kontaktu s klienty, a ti jsou získáváni přes organizaci ADRA ČR. A druhou skupinou jsou dobrovolníci, kteří nepřijdou do kontaktu s klienty, a to jsou především dobrovolníci z místních firem (např. ve Valašském Meziříčí ROBE lighting s.r.o., v Rožnově pod Radhoštěm NXP Semiconductors Czech Republic, s. r. o.). Například studenti nejsou vhodnou cílovou skupinou pro dobrovolníky, neboť v době kdy by je potřebovali, tak jsou ve škole, takže časově toto nejde moc zkloubit.

Elim Vsetín, o.p.s. – IČ: 1955144 – informace poskytl Mgr. Miroslav Ildža, ředitel

Stávající dobrovolníci jsou především osoby, které organizace zná, tzn. pohybují se nějakým způsobem kolem chodu azylových domů. Zřídka kdy přijde někdo úplně sám od sebe vypomoci něčím dobrovolnickým. Naopak klienti Azylových domů se pak stávají dobrovolníky a vypomáhají

u poskytovatelů sociálních služeb (např. Adorea – dobrovolnické centrum, Vsetín, z.s.) nebo ve školách.

Diakonie Valašském Meziříčí – IČ: 73632783

Stávající dobrovolníci jsou pouze dobrovolníci, kteří mají uzavřenou smlouvu s organizací ADRA ČR. Jiné dobrovolníky organizace nevyužívá. A k získání dobrovolníku využijí buď volných kapacit ADRA ČR a nebo si udělají i vlastní nábor třeba i ve spolupráci s Církví, kdy se ale stejně dobrovolník musí zaregistrovat nakonec přes organizaci ADRA ČR, aby dobrovolnictví vykonával na základě smlouvy. Průměrně organizace využívá cca 70 dobrovolníků, kteří chodí 1x týdně nebo 1x za dva týdny vypomáhat. Věkové rozpětí dobrovolníků zabírá široké spektrum, je to od 18 do 80 let, jedná se především o pracující dobrovolníky. Mezi dobrovolníky není moc studentů.

8.9 Hledání potenciálních dobrovolníků a jejich motivace v Mikroregionu VM-K

Charita Valašské Meziříčí – IČ: 47997885

Vhodným způsobem pro hledání nových dobrovolníků by mohlo být motivování zaměstnanců firem, aby pocítovali určitou sociální odpovědnost a měli chuť dobrovolně pomáhat a účastnit se různých firemních dobrovolnických akcí. V současné době sice firemní dobrovolnictví do jisté míry bývá, ale když by si měl zaměstnanec vybrat, zda má jít do práce anebo dobrovolně pomoci, tak se k dobrovolnictví přihlásí spíše méně zaměstnanců. Proto je důležité, jak je nastavena filozofie celé firmy a jak jsou schopny i firmy samy zaměstnance namotivovat.

Iskérka o.p.s. – IČ: 28647912

Jedním z možných způsobů, jak dobrovolníky hledat by mohlo být prostřednictvím televize TV Beskyd, kdy by se formou krátkého šotu mohl udělat nábor na potencionální dobrovolníky, ty by si organizace mohla dát do své databáze a v případě nečekané potřeby výpomoci by jim mohla zavolat a obrátit se na ně o pomoc.

Elim Vsetín, o.p.s. – IČ: 1955144 – informace poskytl Mgr. Miroslav Ildža, ředitel

Do budoucna by bylo dobré hledat dobrovolníky také např. z řad studentů, kteří v současné době docházejí do organizace pouze v rámci praxe. Nebo se také obrátit na širokou veřejnost formou médií nebo sociálních sítí s prosbou o konkrétní výpomoc.

Diakonie Valašském Meziříčí – IČ: 73632783

Potencionální dobrovolníky lze hledat formou vlastního náboru anebo ve spolupráci také s církví. Nejvhodnější způsob však vidí v pomoci ze strany organizace ADRA ČR, která jim

dobrovolníky zajišťuje a zprostředkovává. Bez dobrovolníků by si těžko jen dovedli představit vykonávat jejich činnost s poskytováním sociálních služeb v takovém rozsahu. Další skupinou, která je využívána na dobrovolnictví jsou také místní Sokoli. Možnou motivací pro další dobrovolníky by vnímali publicitou formou spolupráce s regionální televizí nebo formou sociálních sítí.

9 Firemní dobrovolnictví v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko

Novým trendem v dobrovolnictví je **firemní dobrovolnictví**. Firemní dobrovolnictví se výrazně rozvinulo po roce 1989 a jedná se o dobrovolnictví, které je prospěšné organizacím občanské společnosti. V ČR se tomuto dobrovolnictví věnuje kolem 5% občanů od patnácti let. Je to jev sice malý, ale určitě ne zanedbatelný. Firemní dobrovolnictví se často prolíná s formálním dobrovolnictvím. Statisticky se firemnímu dobrovolnictví věnují spíše lidé v produktivním věku a lidé se středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním.

Firemní dobrovolnictví je **společná podpora veřejně prospěšných organizací** firmou a jejími zaměstnanci:

- zaměstnanci – dobrovolníci **investují své úsilí**, energii a nápady, pomáhají svou prací a nasazením,
- firma **hradí náklady** na čas svých zaměstnanců, případně pomůcky či materiál.

Systém firemního dobrovolnictví do Česka přinesly nadnárodní firmy zhruba před patnácti lety a teď zažívá rychlý rozmach. Ve Fóru dárců, což je organizace, která pro několik společností dobrovolnické aktivity organizuje, vyčíslili nárůst: v roce 2005 se jim přihlásily dvě firmy, které dodaly sto sedmdesát dobrovolníků, teď mají v programu desítku firem a pracují s dvěma tisíci dobrovolníků. Podobně rychlý vzestup hlásí i jednotlivé společnosti. Firemní dobrovolnictví je prostě nová korporátní móda, což dále souvisí i se stále větším důrazem na CSR čili tzv. corporate social responsibility nebo též společenskou odpovědnost firem.

V Mikroregionu VM-K se **firemním dobrovolnictvím** zabývají především následující firmy:

Název společnosti	Země mateřské společnosti	Obor činnosti	Spolupráce v rámci firemního dobrovolnictví
NXP Semiconductors Czech Republic, s. r. o.	Nizozemsko	Vývoj a distribuce polovodičů	Charita Valašské Meziříčí Iskérka o.p.s.

JDE Jacobs Douwe Egberts	Nizozemsko	Pražení kávy	Charita Valašské Meziříčí
ON Semiconductor Czech Republic, s. r. o.	USA	Výroba polovodičů	Charita Valašské Meziříčí
HAJDIK a.s.	Česká republika	Mokrý lakování	Diakonie Valašské Meziříčí
CS CABOT, spol. s r.o.	Česká republika	Výroba chemických látek	Charita Valašské Meziříčí
ROBE lighting s.r.o.	Česká republika	Vývoj a výroba pohyblivé osvětlovací techniky	Iskérka o.p.s.
MP Krásno, a.s.	Česká republika	Výroba masných výrobků	Diakonie Valašské Meziříčí

10 Dobrovolnictví seniorů

10.1 Aktivní stárnutí

Mnozí lidé považují seniory především za ty, kteří potřebují naši péči. Málo se mluví o tom, že mezi námi žije mnoho aktivních seniorů, z nichž někteří vykonávají dobrovolnickou činnost. Dobrovolnictví seniorů může být jednou z **aktivních forem zapojení seniorů do života společnosti** v rámci tzv. mezigenerační solidarity. Na základě **výzkumu institutu Respekt** se dobrovolníky nestávají spíše **senioři s vyššími příjmy**, kdy by se mohlo předpokládat, že senioři s nižšími příjmy vyhledávají spíše placené aktivity. Vyšší zájem o dobrovolnictví dle tohoto výzkumu mají v seniorském věku **ženy a lidé s vyšším vzděláním**. Jako hlavní překážka nevyužitého potenciálu seniorů byla označena **nedostatečná nabídka dobrovolnických programů**, které by s pomocí seniorů jako dobrovolníků počítaly. Dalšími překážkami jsou pak **nedostatečná informovanost** o možnostech dobrovolnictví, **nedostatek financí na zavedení aktivit** tohoto typu, zatím ne zcela propracovaný systém přípravy dobrovolníků a nedostatečně ošetřené právní a institucionální zajištění. Také se zde uvádí, že záleží na prostředí organizace, ve které dobrovolnictví probíhá, zda je pro seniory přívětivá a zda zde existuje zpětná vazba formou **drobných poděkování a ocenění seniorů** za jejich činnost jako je organizace výletů či kulturních akcí. Výzkum se zabýval oblastmi dobrovolnictví, které seniory lákají, ukázalo se, že senioři upřednostňují aktivity, kde se mohou setkávat se svými vrstevníky aktivním trávením volného času nebo péči o jiné seniory. Nejméně je láká pracovat

s mládeží. Oblastí, které se senioři věnují nejvíce, je zejména **pomoc nemocným a postiženým lidem, lidem sociálně vyloučeným**. Dobrovolnictví se stává pro seniory jedním ze zdrojů seberealizace, uplatnění svého potenciálu a **smysluplného trávení volného času**. Jako hlavní přínosy seniorů dobrovolníků se z pohledu neziskových organizací a psychologů ukázala citlivost k potřebám ostatních, zejména co se týče péče o seniory. Dále se jedná o možnost **předání svých praktických zkušeností** z profesního života, které mohou v rámci dobrovolnické činnosti uplatnit. Pro seniory je dobrovolnictví příležitostí pro seberealizaci, uplatnění svých schopností a dovedností, sociální kontakty. Dobrovolnictví je tak jedna z vhodných a možných podob aktivního stárnutí. Aktivní stárnutí je spojeno se třemi oblastmi lidského života, rodinou, trhem práce a občanskou participací, kam můžeme řadit právě dobrovolnictví seniorů.

Na národní úrovni byl v dřívějších letech vypracován **Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí**, kde se počítání s touto formou aktivního stárnutí. Velkou bariérou v implementaci dobrovolnictví seniorů se stává obecný postoj vyjadřující přesvědčení o nízké hodnotě a nekompetentnosti stáří. Svoji roli hrají i mýty spojené se stářím jako je mýtus neužitečného času ve stáří, automatismu, chudobě seniorů ad.

10.2 Příklady zajímavých projektů pro seniorské dobrovolnictví

Přátelské návštěvy

Dobrovolníci navštěvují osamělé a imobilní klienty sociální organizace a tráví s nimi volný čas, jsou společníky seniorů. Organizace navrhuje **dvojici senior-dobrovolník** tak, aby si co nejlépe rozuměli, dvojice se vybírají podle povahových vlastností, zájmů, vzdělání. Je velmi přínosné, pokud s výběrem pomáhá psycholog. Vybraní dobrovolníci absolvují školení a po něm koordinátor představí každého dobrovolníka příslušnému seniorovi a stráví s nimi první schůzku. Organizace jim může také nabídnout společná setkávání všech dvojic, společenské akce, vzdělávání, aktivity na přání.

Pomoc nemohoucím seniorům

Dobré zkušenosti s dobrovolnickým působením u seniorů mají také poskytovatelé sociální péče, kteří pracují s **klienty méně pohyblivými nebo s demencí**. Ošetřující personál bývá zpravidla velmi vytížený, proto bývá pomoc dobrovolníků vítaná. Dobrovolníci vyplňují klientům jejich volný čas. Výběr dobrovolníků pro tuto činnost je velmi náročný, protože je náročná i práce s těmito klienty. Uchazeče o dobrovolnickou činnost spočívající v práci s těmito lidmi čeká motivační pohovor s koordinátorem dobrovolníků a psychologický screening. Po něm následuje příprava dobrovolníka na jeho činnost. Tito dobrovolníci by měli být laskaví, trpěliví, měli by srozumitelně mluvit, dobře artikulovat, měli by umět poznat potřeby druhých a dokázat je uspokojovat a také mít dostatek času na dlouhodobou spolupráci.

Cesta domů

Velmi dobré zkušenosti s dobrovolníky seniory má i organizace Cesta domů, nezisková organizace, která pomáhá **umírajícím dožít poslední chvíle svého života** v kruhu blízkých. Dobrovolník je součástí pracovního týmu. Je laik, který vnáší do složitého vztahového i zdravotního prostředí lidské teplo. Když přijde dobrovolník k umírajícímu, nemůže se opřít o svoji odbornost. Díky tomu s ním nemocný hovoří jako se sobě rovným, nikoli jako s autoritou. Dobrovolník je připraven, že bude bdít u umírajícího a mnohdy i několik hodin nebude dělat vůbec nic a současně bude k dispozici nemocnému. Práce s oxygenerátorem, práce s polohovacím lůžkem, přebalit, podat pití – to jsou příklady služby dobrovolníka nemocnému. Dobrovolníci vesměs vnímají tuto službu jako výtečnou školou života. V blízkosti smrti si nikdo nemá potřebu na něco hrát, je takový, jaký skutečně je.

Chybějící senior v rodině

Chybějící senior v rodině je také příležitostí k dobrovolnické činnosti. Navázání **přátelství mezi rodinou a seniorem** je oboustranně velmi obohacující. Jedná se o mezigenerační, vzájemně se podporující vztahy.

Turistické vycházky

Senioři nejsou pouze lidé s mnohými zdravotními problémy a pohybovými omezeními. Nemálo seniorů žije aktivním životem. 40 % členů Klubu českých turistů je v seniorském věku. Jiní senioři, nečlenové Klubu, aktivní turisté s bohatými zkušenostmi z organizování turistických vycházek, zde mohou působit jako **dobrovolníci – průvodci**.

Jednorázové akce

Je možné, že mnoho seniorů od dobrovolnictví odrazuje nedostatek času, na který si často stěžují. Dobrovolnictví nezná meze, je možné dobrovolnictví řešit i neformálně, např. aktivní účastí na různých kulturní nebo společenských akcích, kdy hlavním iniciátorem a koordinátorem může být obecní samospráva. Tato forma dobrovolnictví je ve společnosti poměrně běžná, jedná se např. o různé kluby důchodců, či tematické spolky.

10.3 Webová aplikace

Dnes je divné požádat někoho na ulici o pomoc. Podobně podezřelé je pomoc nabídnout. Moderní technologie takovou komunikaci bezpečně umožňují. Po celé republice jsou desítky dobrovolníků, kteří jsou ochotní přinést nákup, léky, nebo třeba roušky. Česká populace stárne a zároveň mladí bydlí daleko od rodičů. Neznáme svoje sousedy. Přitom mezi nimi často bývá někdo, kdo potřebuje nebo může pomoci. Technologie může **seniory s dobrovolníky spojit**

pomocí aplikace. Existuje webová stránka Seniore.org. Jejím cílem je propojit dobrovolníky po celém Česku.

11 Neformální dobrovolnictví

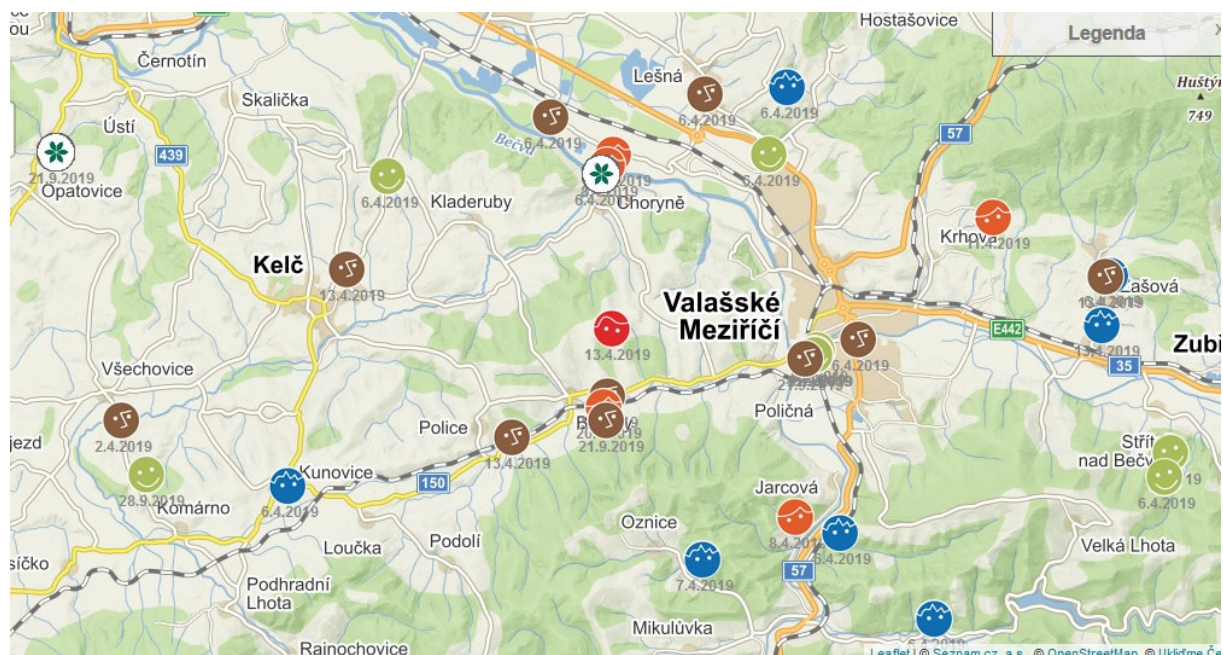
V Mikroregionu VM-K fungují v této oblasti převážně aktivity v oblasti životního prostředí v rámci projektu **Uklidme svět, uklidme Česko** převážně v jarních či podzimních termínech. Srdcem těchto akcí jsou dobrovolní organizátoři místních úklidů. To jsou lidé, kteří se chopí zodpovědnosti a zorganizují úklid v místě, které si sami určí. Od začátku až do konce se pak starají o hladký průběh akce. Organizátoři mají "pod palcem" skupinku dobrovolníků, kteří se v termínu akce sejdou na "místě činu" a lokalitu společně uklidí.

V rámci aktivity se úklidy rozdělují podle toho, kdo je organizuje na:

- Úklid zájmové skupiny
- Obecní úklid
- Školní úklid
- Firemní úklid

Významný podíl na uskutečnění akce mají také všichni, kteří akci podporují, a to ať už finančně, materiálně anebo mediálně.

V roce 2019 proběhly na území Mikroregionu VM-K následující akce v rámci projektu **Uklidme svět, uklidme Česko**:

Na začátku ledna pořádá Charita Valašské Meziříčí **každoročně Tříkrálovou sbírku**, v rámci níž do měst a obcí vyše koledníky, kteří lidem přináší radostnou zprávu o narození Ježíše Krista. V rámci koledy je možné přispět do kasičky na pomoc lidem, kteří se octli v obtížné životní situaci nebo na provoz sociálních služeb Charity Valašské Meziříčí.

Výtěžek, sbírky, který v posledních třech letech roste znázorňuje následující tabulka:

VÝTĚZEK V CHARITĚ VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ V LETECH 2018 - 2020

	rok 2018	rok 2019	rok 2020
Horní Bečva	54 737 Kč	48 959 Kč	58 920 Kč
Prost. Bečva	84 980 Kč	91 386 Kč	104 624 Kč
Dolní Bečva	109 287 Kč	116 840 Kč	125 890 Kč
Hutisko- Solanec	109 191 Kč	114 567 Kč	124 223 Kč
Vigantice	53 327 Kč	58 229 Kč	57 969 Kč
Rožnov p. R.	382 560 Kč	391 710 Kč	429 347 Kč
Val. Bystřice	123 598 Kč	113 180 Kč	133 606 Kč
Malá Bystřice		12 275 Kč	11 767 Kč
Velká Lhota	23 205 Kč	20 865 Kč	22 908 Kč
Zubří	215 262 Kč	224 802 Kč	236 984 Kč
Vidče	85 525 Kč	92 498 Kč	96 199 Kč
Střítež n. B.	26 217 Kč	30 608 Kč	32 853 Kč
Zašová	133 573 Kč	139 886 Kč	142 000 Kč
Val. Meziříčí	512 040 Kč	503 496 Kč	555 916 Kč
Poličná	33 432 Kč	38 341 Kč	41 163 Kč
Jarcová		12 805 Kč	16 005 Kč
Krhová	50 989 Kč	54 272 Kč	57 605 Kč
Branky	24 333 Kč	23 107 Kč	27 021 Kč
Police	17 682 Kč	17 760 Kč	19 318 Kč
Loučka	20 856 Kč	22 985 Kč	24 515 Kč
Podolí	7 698 Kč	8 156 Kč	7 699 Kč
Kunovice	21 172 Kč	25 050 Kč	25 246 Kč
Kelč	100 164 Kč	99 202 Kč	105 245 Kč
Kladeruby	20 248 Kč	25 104 Kč	22 325 Kč
Choryně	22 510 Kč	22 651 Kč	27 339 Kč
Lešná	61 445 Kč	64 039 Kč	72 010 Kč
Celkem	2 294 031 Kč	2 372 773 Kč	2 578 697 Kč

Do neformálního dobrovolnictví patří také běžná **sousedská výpomoc**. Právě o těchto formách dobrovolnictví se obecně neví a jak bylo v úvodu uvedeno, nelze je nijak analyzovat, evidovat ani statisticky zpracovávat. Přesto se téměř v každé obci najdou poctiví lidé, kteří jsou ochotni nezištně pomáhat, jenom o tom nevíme. Pěkný příklad popsala paní starostka z Krhové, kdy např. v části Jehličná se sousedé vzájemně střídají o svého dalšího souseda, který není soběstačný, a nosí mu nákup, oběd, nebo přijdou jinak pomoci.

12 Dobrovolnictví v krizových situacích

V případech akutního ohrožení pomáhají v Mikroregionu VM-K převážně sbory dobrovolných hasičů, které doplňují činnost profesionálních hasičských sborů. Zejména při **povodních**, které nejsou ve sledované lokalitě výjimkou hrají pro místní občany nezastupitelnou úlohu.

Sbory dobrovolných hasičů jsou finančně podporovány svými obcemi, případně mohou využít dotací ze Zlínského kraje, případně Místní akční skupiny.

Samotnou kapitolu by si zasloužila relativně nová zkušenost, a to spontánní aktivizace dobrovolníků v první polovině roku 2020 v souvislosti s rozšířením onemocnění **Covid-19**, kdy se do aktivit zapojila široká škála dobrovolníků, kteří se sami nabízeli obcím s pomocí. Obce povětšinou zajišťovaly materiál. Dobrovolníci na území Mikroregionu VM-K zejména:

- Šili roušky
- Sbírali a distribuovali roušky
- Rozváželi seniorům starším 75 let dezinfekci, roušky, léky, potraviny, obědy a informační letáky

13 Podpora občanské společnosti.

Je potřeba zmínit, že o stavu a roli dobrovolnictví ve společnosti rozhoduje především **stav společnosti**, její sociální, ekonomická a kulturní úroveň a dlouhodobé tradice. Zajímavé informace o tom, jak společnost ovlivňuje dobrovolnictví můžeme nalézt také v Koncepti Rozvoj dobrovolnictví v ČR, kde se uvádí, že převážně v **katolických zemích** na jihu Evropy je výraznější zastoupení spontánního, neformálního či komunitního dobrovolnictví, kdežto v **protestantských zemích** Evropy převažuje formální manažersky řízené dobrovolnictví a časté členství v organizacích zaměřujících se na spolkovou činnost, příkladem může být Nizozemí. Určitě jiná situace je v **postkomunistických zemích**, kde se klasické neformální dobrovolnictví téměř úplně vytratilo, a nyní se tyto země snaží dosáhnout úrovně u našich západních sousedů.

Ale v dnešní době i tady již přestává být tradiční podoba dobrovolnictví dostačující a hledají se nové způsoby jeho organizace, například vytvořením **lokálních center**. Ta mají mít na starosti sledování dobrovolnických potřeb v dané lokalitě a přerozdělování dobrovolníků

k uspokojování těchto potřeb. Postupně se v jednotlivých zemích zřizují dobrovolnická centra poskytující různé služby, ale dá se zobecnit, že jejich vliv a potřebnost v základní dobrovolnické infrastruktuře je zásadní. Jako jeden z důvodů je uváděn klesající vliv sociálního prostředí (např. rodiny, sousedství, církve a zaměstnavatelé) na individuální život, rozvolnila se vazba k sociálně-kulturnímu prostředí a tím se snížila motivace pro zapojení občanů do neformálního dobrovolnictví.

Místo toho lidé začali hledat nová témata nebo projekty, které nabízejí možnosti k zapojení a účasti, a které odpovídají jejich vlastní míře odhodlání. Kvůli tomuto vývoji ztrácejí organizace zabývající se dobrovolníky své tradiční kanály pro nábor, využívají dobrovolnická centra jako alternativní způsob uspokojení poptávky po dobrovolnících. Zprostředkovatelská role dobrovolnických center se projevuje v transformaci dobrovolnictví. Dobrovolnická centra povzbuzují organizace zapojené do dobrovolnictví, aby své příležitosti více přizpůsobovaly očekáváním současných potenciálních dobrovolníků. V posledních letech narůstá potřeba **transformace dobrovolnictví k profesionálnímu řízení** ve všech zemích, zásadní je transparentnost a zpřehlednění vykonávané dobrovolnické práce. Klíčová je podpora nových forem dobrovolnictví a důraz na jeho propagaci.

14 Moderní trendy v dobrovolnictví

14.1 Moderní trendy v dobrovolnictví

Podoba dobrovolnictví se neustále mění. Na dobrovolnictví se odráží změny ve společnosti – politika, modernizace. V současné době dochází k většímu individualismu, což může mít za následek, že přestávají fungovat sousedské vazby, zvyšuje se rozvodovost, ztrácí se zájem o bližního a odcházejí životní jistoty. Ke zvyšování napětí ve vztazích přispívá také nejistota zaměstnání i neustálý časový stres. To vše se odráží na dobrovolnictví. Dobrovolníci vyžadují více autonomie a větší svobodu ve výkonu služby. Z pouhého pomocníka personálu se tak dobrovolníci dostali do pozice partnera a experta. Chtějí sami rozhodovat o své činnosti v organizaci a více preferují úkoly, které vedou k relativně rychlým výsledkům. Proto také preferují spíše příležitostné dobrovolnictví před pravidelným docházením do organizace.

Na druhé straně snížení vztahových vazeb mezi lidmi v nich vytváří potřebu jejich nahrazení jiným způsobem, např. v komunitě. Návrat ke komunitě a komunitnímu dobrovolnictví nabývá v současné době na významu. V budoucnu tak může docházet k užšímu propojení sociální a komunitní práce. K takovým novým trendům patří např. **firemní dobrovolnictví**, ve kterém můžeme hledat velký potenciál do budoucna. Čím dál více zaměstnavatelů vyhledává dobrovolnické příležitosti pro své zaměstnance za účelem jednodenního teambuildingu, zlepšení obchodní morálky, zakořenění svých společností do místní komunity a zprostředkování nových a odlišných zkušeností pro své zaměstnance. Vidí v tom i odtržení zaměstnance od pracovního stereotypu a jakousi formu jeho odreagování.

Dalším novým trendem je tzv. **virtuální dobrovolnictví** jinak též nazývané online dobrovolnictví. Rozumí se jím neplacená a dobrovolná práce, která je realizována pro někoho prostřednictvím internetu, telefonu nebo jiného komunikačního zařízení. Jedná se například o údržbu webu, poradenství, či tzv. **fundraising**, což je nástroj, jehož pomocí lze druhé inspirovat k dobrým skutkům, přesvědčit je, že peníze nejsou všechno a dát jim možnost darovat i svůj čas, zájem a důvěru. atd. Virtuálnímu dobrovolnictví se věnují nejčastěji lidé ve věku 25-34 let a je stále častěji se tato forma dobrovolnictví pojí s vyšším vzděláním. Podobá se to práci z domova, ale jedná se o bezplatnou službu. Online dobrovolníci většinou pracují pro neziskové organizace, školy, vládní programy a další neziskové subjekty. Prostřednictvím takových platforem se nejčastěji řeší humanitární pomoc v krizových situacích se specializací na tvorbu mapových dat a informací o postižených oblastech. Virtuální dobrovolnictví může svou koncepcí přesáhnout pouhé "internetové pomáhaní". Komunita, která je schopná se okamžitě aktivizovat v zájmu konkrétní věci, dokáže relativně rychle dosáhnout společného, zadaného výsledku.

Stále více se uplatňuje **profesionálně (manažersky) řízené dobrovolnictví**. I firemní a virtuální dobrovolnictví je ve většině případů profesionálně řízené. Tato profesionalizace napomáhá překonat nedůvěru klientů k cizím osobám, především v oblastech domovů pro seniory, ústavů, nemocnic apod. Také však s sebou nese riziko, kterým může být vytrácející se lidský vztah, na úkor dobře fungujícího managementu. Dobrovolník si pak může připadat lehce nahraditelný a ztrácí pocit potřeby. Dobrovolníci v těchto oblastech jsou dnes častěji manažersky řízeni, jsou vybíráni na základě vstupních pohovorů, vysíláni dobrovolnickými centry, koordinováni specialisty, školeni, trénováni a smluvně vázáni. Manažerský model dobrovolnictví dobře koresponduje se současnou podobou formálně organizované a na profesionální bázi založené sociální práce.

Dalším trendem je „**produktizace**“ dobrovolnictví – tzn. dobrovolnictví jako produkt – dobrovolník bude srozuměn s tím, kolik času je potřeba věnovat, jak dlouho, jaké jsou přínosy pro něho a pro příjemce. V době, která je uspěchaná, orientovaná na cíl a neposkytuje nadbytek volného času, autoři doporučují dobrovolnické příležitosti „zabalit do balíčků“, ze kterých bude jasně vyplývat kolik hodin budou zájemci každý týden dobrovolničit, jak dlouho a jaký je přínos pro ně a pro organizaci či pro klienta. Darování času, podobně jako darování peněz, musí být „zabaleno“ do specifikovaných balíčků v duchu fundraisingových strategií, např. 50 Kč zachrání život jednoho dítěte. Tento typ dobrovolnictví je vhodné začlenit do marketingové strategie a inspirovat se marketingem v komerční sféře.

To, jakým směrem se bude dobrovolnictví ubírat, určují poměry ve společnosti. Dá se předpokládat, že může dojít k nárůstu vzdělaných dobrovolníků tzv. **znalostních (brain) dobrovolníků**, že dobrovolníci budou **stimulováni spíše věcně** než časově, že bude narůstat profesionalizace managementu dobrovolníků a narůstat počtu firemních dobrovolníků. Trend profesionalizace dobrovolnického managementu, stejně jako specializování fundriseři, přináší zefektivnění činnosti občanských organizací.

Dá se také předpokládat **úbytek** dobrovolníků, kteří budou ochotni **dělat „špinavou práci“**, kterou nechtějí dělat placení zaměstnanci organizací.

Dobrovolníci kladou důraz na **naplnění svých očekáváníí**, která je motivovala k dobrovolnické činnosti, a chtějí vědět, co aktivitou získají (pracovní zkušenosti, kvalifikaci, nové přátele, překonání osamocenenosti, dobrodružství). Stále pečlivěji **vybírají, komu a kde jsou ochotni darovat svůj čas** (stejně jako peníze), jelikož možností, jak trávit volný čas je mnoho, a lidé ho mají stále méně. Tím může dojít k vzestupu tzv. **sobeckého dobrovolníka**, který chce ve zvýšené míře vědět, co získá i co dává, a zároveň se začíná podobat placenému zaměstnanci s tím rozdílem, že nedostává plat.

Osobní zapojení do dobrovolnictví je závislé také na tom, v jaké životní etapě se dobrovolník nachází a jestli je schopen věnovat čas nebo peníze. Mladí lidé chtějí být stále víc nejen dobrovolníky, ale i aktivními občany, ať už v lokálním či globálním kontextu. Proto pokud chtějí manažeři dobrovolníků tyto lidi získat, musejí spojovat **dobrovolnické příležitosti s aktivismem**, a nejen s dáváním času. Musejí vytvářet radikálně **odlišnou image mládežnických dobrovolnických příležitostí**, s čímž aktivismus perfektně koresponduje.

Všechny výše zmíněné trendy přímo volají po **přítomnosti manažera profesionála**, který bude aktivně zjišťovat potřeby, očekávání a motivace potenciálních dobrovolníků i těch stávajících s ohledem na různorodost nejen preferencí, ale také složení dobrovolníků. Profesionální management dobrovolníků, který flexibilně reflektuje nejnovější trendy dobrovolnictví, je předpokladem pro efektivní pomoc dobrovolníků organizacím i klientům.

14.2 Využití moderních trendů v dobrovolnictví v podmínkách Mirkoregionu VM-K

V rámci realizovaných polostrukturovaných rozhovorů s odborníky na dobrovolnictví v mikroregionu vyplynulo, že je zde využíváno také moderních trendů.

Informace uvedené v odstavci zaměřeném na **Firemní dobrovolnictví** dokazuje, že tato forma dobrovolnictví již není pouze výsadou nadnárodních společností, ale osvojují si ji také čistě domácí podniky.

Iskérka o. p. s. již několik let využívá služeb grafičky-dobrovolnice, která jí pomáhá s úpravami propagačních materiálů, výročních zpráv a podobně. Tato činnost naplňuje definici výše zmíněného **virtuálního dobrovolnictví**.

Organizace **ADRA, pobočka Valašské Meziříčí** zase nabízí a zajišťuje poskytovatelům sociálních služeb dobrovolníky, kteří jsou **profesionálně** řízení, evidovaní, pojištění a průběžně školení.

15 Vyhodnocení analýzy a doporučení pro rozvoj dobrovolnictví v Mikroregionu VM-K

Z materiálů a informací, které byly získány v průběhu zpracování této analýzy vyplývá, že situace v dobrovolnictví je v Mikroregionu VM-K poměrně **dobrá**, nicméně některé způsoby poskytování pomoci jsou zatím **v začátcích** (např. firemní nebo virtuální dobrovolnictví), a je potřeba nastavit a vytvořit takové podmínky, aby se veškerý potenciál mohl využít v daleko větší míře.

15.1 Větší propagace

Je potřeba dostatečně **prezentovat vytvořené společné hodnoty**, které přináší dobrovolnictví do společnosti, neformální sousedské vazby, rozvoj občanské participace, vytvoření vzájemných vztahů v komunitě jako je tolerance, empatie nebo také posilování národní i lokální identity apod. V rámci analýzy všichni oslovení odborníci uvedli, že aktivity, které se v mikroregionu VM-K dějí by bylo dobré ještě více **zpropagovat**. Díky tomu, že se dobrovolnictví dostane do podvědomí většího počtu místních lidí, může **inspirovat ostatní (nové) dobrovolníky**. V praxi se propaguje především přínos pro cílovou skupinu, ale dobrovolnictví je Give & Gain situace, a právě výše zmíněné přínosy pro dobrovolníky jako jsou přátelství, pocit kvalitnějšího života, občanská odpovědnost, profesionální zkušenost a další často zůstávají tzv. na vedlejší koleji. Vhodné kanály jsou regionální televize, obecní zpravodaje, obecní či městské FB stránky.

15.2 Oceňování dobrovolníků

V průběhu celého pobytu dobrovolníka v organizaci by mělo docházet k **oceňování a odměňování dobrovolníků**. Vždy se najde nějaký způsob, jak dobrovolníky odměnit, ačkoliv oni sami mnohdy nechtějí – odměnou však může být i „pouhé“ poděkování, přání k svátku a narozeninám, dárek a přání k Vánocům, děkovný dopis, pozvání na neformální setkání týmu, uspořádání konferencí nebo slavnostního setkání dobrovolníků a podobně, podpoření osobního rozvoje a dosažení nových dovedností (vyslání na konferenci, uhrazení výcviku, zprostředkování stáže v zahraniční nemocnici atd.), poděkování dobrovolníkům ve výroční zprávě, umožnění vystoupení v médiích, jmenování zkušeného dobrovolníka radcem programu, zajištění cen od sponzorů (sleva na nákup, volné minuty do fitcentra, lístky do divadla atd.), vydání osvědčení o dobrovolnické činnosti.

15.3 Získávání dobrovolníků

Dobrovolníci se často mění, zůstávají v organizaci většinou kratší dobu než zaměstnanci. Je důležité, aby organizace **zohledňovala povinnosti dobrovolníka**, které má mimo svou dobrovolnickou službu – v případě studentů to může být akademický rok, prázdniny a jiné. Ideální měsíce na získávání dobrovolníků do organizace jsou září a říjen, kdy se studenti vrací po prázdninách do škol, nebo leden a únor, který pro vysokoškolské studenty znamená začátek semestru. Získávání dobrovolníků do organizace má na starost také koordinátor dobrovolníků,

proto je na něm, jakou strategii vymyslí. V ideálním případě je vhodné kombinovat více forem získávání dobrovolníků.

Dobrovolníci jsou organizacemi získáváni především aktivním a pasivním přístupem.

- **Aktivní přístup** - Organizace vynakládají úsilí na získání dobrovolníků, aktivně vstupují například do škol, kde představí svou organizaci, prezentují se a oslovují potenciální dobrovolníky. Dalším způsobem je kontaktování osob v dané lokalitě, vybíraných dle jejich kvalifikace nebo sociálního postavení, a sestavení databáze potenciálních dobrovolníků. Dále se jedná o propagační materiály ohledně dobrovolné činnosti, letáky, web. Organizace využívají také možnosti prezentace v masových médiích – například v televizi nebo v rádiu.
- **Pasivní přístup** - Organizace, které praktikují pasivní přístup, jsou spíše v roli čekatele, spoléhají na to, že dobrovolníci si sami vyhledají jejich organizaci. Dobrovolníky získávají neformální cestou, přátelskými kontakty.

15.4 Princip partnerství, dobrá praxe, spontánnost

Pro další rozvoj dobrovolnictví je třeba také uplatňovat **princip partnerství** mezi všemi subjekty působícími v daném území. Je potřeba přebírat **pozitivní příklady** a zkušenosti z jiných regionů. Je třeba rozvíjet takové kulturní prostředí, ve kterém je angažování se jednotlivců v nějaké neziskové organizaci, případně alespoň neorganizované dobrovolné činnosti, něčím obvyklým a přispívajícím k jeho společenskému statusu i formování hodnotové orientace společnosti.

Význam dobrovolnictví a vůbec fungování neziskového sektoru by měly být diskutovány již se žáky na základních a středních školách.

Zároveň je ale nutno zachovávat **spontánnost dobrovolnictví**, jelikož je založeno na vyzrálé svobodné vůli člověka v citové oblasti, která se následovně projevuje jako potřeba darovat druhému člověku nebo společnosti v celé šíři svůj čas, energii.

15.5 Regionální centra

V koncepci Rozvoje dobrovolnictví v ČR se předpokládá, že by v regionech měly pomoci nově vytvořená **regionální centra**. Ta jsou však teprve zřizována, a projekt, finančně podporující tato centra je časově omezený pouze na 2 roky. Také náplň jejich práce není přesně vymezena, a zdá se, že některé činnosti se překrývají s činnostmi, které již roky provádí ADRA. Přesto by se mohly tyto organizace vzájemně doplňovat a pomáhat si. Proto je potřeba vzájemně komunikovat a vyjasnit si jednotlivé kompetence, možnosti a potřeby. Toto nastavení je důležité i pro to, aby fungování regionálních center bylo udržitelné, a fungovalo i po ukončení dotačního projektu.

Také některé příklady prvků řízení dobrovolnictví, uváděné v Konceptci a navržené pro implementaci za účelem rozvoje dobrovolnictví v České republice mohou být aplikovány i do menších územních celků, jakými jsou mikroregiony. Analogicky se dají uvedené příklady převést na podmínky mikroregionu.

Jedná se o

1. Posílení **spolupráce mikroregionu a obcí s krajským regionálním centrem**
2. **Využívání funkce regionálních dobrovolnických center** ve vztahu k:
 - přijímání standardů;
 - zajišťování akreditovaných školení;
 - vytváření koncepční činnosti, nastavení dotačních titulů do potřebných oblastí a pod;
 - propagaci dobrovolnictví.
3. Posílení **spolupráce s municipalitami** – orientace na **lokální problémy**, částečné **financování** prostřednictvím obecní samosprávy.
4. Speciální dobrovolnické **programy pro seniory**
5. Možnosti **vzdělávání a odborné přípravy** pro dobrovolníky, např. ve spolupráci s jinými dobrovolnickými organizacemi organizovat společné kurzy.

16 Závěr

Analýza dobrovolnictví v Mikroregionu VM-K popisuje současnou situaci v Mikroregionu Valašskomeziříčsko-Kelečsko s využíváním dobrovolníků v sociálních službách. Získané informace vyhodnocuje a doporučuje další kroky pro rozvoj dobrovolnictví v tomto regionu, aby dobrovolnictví mohlo vhodně doplnit nedostatek pracovních sil v sociální sféře.

Závěrem je možné potvrdit pravdivost hypotéz, uvedených v úvodu této Analýzy:

Obce Mikroregionu VM-K mají nevyužitý potenciál trvalé dobrovolnické aktivity, aby uměly pružněji reagovat na dílčí potřeby cílových skupin a staly se součástí podpůrné sítě.

Na základě komunikace se starosty některých obcí je možné tuto hypotézu potvrdit, v obcích se spíše uplatňuje neformální dobrovolnictví formou sousedské výpomoci a také dobrovolnictví ve spolcích, z nichž je potřeba jmenovat především Sborny dobrovolných hasičů a následně spolky věnující se dětem nebo naopak seniorům. Dobrým příkladem toho, že v obcích se nachází potenciál trvalé dobrovolnické aktivity může být také skutečnost, že v době situace s Covidem 19 se v obcích přihlásily (především ženy) k šití roušek.

Lidé v produktivním věku, senioři i mládež (skauti, sportovci a členové dalších spolků) mohou jako dobrovolníci vypomáhat v domácnostech seniorů, aniž by tím vykonávali

odbornou pečovatelskou činností a konkurovali poskytovatelům registrovaných sociálních služeb.

Na základě zjištěných údajů je možné potvrdit i tuto hypotézu, neboť senioři i mládež (např. skauti) se v menší míře využívají v Mikroregionu VM-K jako dobrovolníci. Opět se tento fakt potvrdil v nedávné době, kdy dobrovolníci byli ochotni i přes riziko nákazy Covidem 19 pomáhat seniorům s donáškou nákupů, případně obědů. Také je možné vytvořit pro seniory zajímavé projekty, které mohou realizovat dobrovolníci bez odborného sociálního či ošetrovatelského vzdělání.

V Zašové 6.10.2020